

De Wet uitvoering antidopingbeleid: de gespannen relatie tussen antidopingmaatregelen en gegevensbescherming

Deel 1: de antidopingwereld

2

Trefwoorden:

antidoping, gegevensbescherming, Wet uitvoering antidopingbeleid

Sporters kunnen worden onderworpen aan zeer verre-gaande maatregelen in verband met de strijd tegen doping. Zo kunnen zij worden verplicht per dag hun verblijfplaatsen door te geven en kunnen er bloed- en urinemonsters worden verzameld en opgeslagen in het geval zij worden onderworpen aan een dopingtest. Deze gegevens worden gedeeld met partijen in het buitenland, die onder andere gevestigd zijn in Zwitserland en Canada, maar ook daarbuiten. Deze maatregelen treffen vooral professionele atleten, maar kunnen onder omstandigheden ook worden opgelegd aan amateursporters. De vraag is of deze grootschalige gegevensverwerking en -doorvoer legitiem en proportioneel is in het kader van het recht op privacy en gegevensbescherming. De Nederlandse regering heeft onlangs een wet naar de Kamer gestuurd om deze gespannen relatie in te kaderen en bij wet te regelen. Dit artikel beschrijft de antidopingwereld, de betrokken partijen en de gegevensverzameling en -doorvoer die plaatsheeft. Een tweede artikel, dat in het volgende nummer van *P&I* verschijnt, zal de juridische haken en ogen in het algemeen en van de thans aanhangige wet in het bijzonder bespreken.

1 Introductie

De zaak van Yuri van Gelder, waarin zijn verwijdering van de Olympische Spelen werd behandeld omdat hij een aantal biertjes had gedronken, leidde in Nederland tot veel discussie. Sommigen vonden het terecht, immers een professional dient geen drugs tot zich te nemen als hij op het hoogste podium wil presteren, anderen

schrokken van de vergaande macht van sportorganisaties over atleten en hun bemoeizucht met het alcoholgebruik van volwassen mannen.¹ Feit is echter dat dit nog slechts het topje van de ijsberg is. Atleten moeten zich in toenemende mate aan steeds verder gaande antidopingmaatregelen onderwerpen om zich te kunnen kwalificeren voor toernooien en competities. Zo gaan de maatregelen niet alleen om het afnemen van urine en bloed na competitiewedstrijden en het maken van een biologisch paspoort, waarin de bloedwaardes van sporters longitudinaal kunnen worden geprofileerd. Ook moet een select groepje sporters zich onderwerpen aan een controlesysteem op basis van verblijfplaats, waarbij sporters per dag van tevoren moeten opgeven waar zij zullen slapen en zich zullen bevinden die dag, ten minste op één specifiek uur, zodat zij daar gecontroleerd kunnen worden. Vanuit privacy- en gegevensbeschermingsoogpunt is het duidelijk dat bij dergelijke gegevensverzamelingen veel relevante vraagstukken spelen. Toch is hier lange tijd weinig aandacht voor geweest.

Daar is nu echter verandering in gekomen. Op Europees niveau hebben zowel de Raad van Europa als de Artikel 29-werkgroep (Werkgroep 29) zich een aantal keer kritisch uitgelaten over het antidopingsysteem zoals dat wereldwijd bestaat. Ook is de Europese Commissie een onderzoek gestart om in kaart te brengen hoe de bestaande antidopingregels en -maatregelen zich verhouden tot de Algemene verordening gegevensbescherming.² Daarnaast zijn er in een aantal landen rechtszaken gaande³ en is er een zaak bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aanhangig gemaakt.⁴ Ook op Ne-

* Bart van der Sloot, Mara Paun en Ronald Leenes zijn respectievelijk senior onderzoeker, junior onderzoeker en professor aan het Tilburg Institute for Law, Technology, and Society (TILT), Tilburg University.

1 www.ad.nl/dossier-van-gelder-weggestuurd/het-echte-verhaal-achter-wegsturen-yuri-van-gelder~ac7a5ae0/.

2 Zie al eerder: European Commission, 'Study on doping prevention: A map of legal, regulatory and prevention practice provisions in EU 28', 2014.

3 Zie bijvoorbeeld: Recurso Casacion núm.: 2746/2014 Ponente: Excmo. Sr. D. Ángel Ramón Arozamena Laso Letrada de la Administración de Justicia: Ilma. Sra. Dña. María Josefa Oliver Sánchez Tribunal Supremo Sala de lo Contencioso-Administrativo Sección Cuarta Sentencia núm. 1995/2016.

4 EHRM 6 december 2013, 77769/13 (*Jeannie Longo en Patrice Ciprelli/Frankrijk*). EHRM 26 juni 2013, 48151/11 (*Federation Nationale Des Syndicats Sportifs (FNASS) e.a./Frankrijk*).

derlands niveau⁵ wordt er al sinds 2010 gesproken over een antidopingwet, mede naar aanleiding van een aantal gevoerde rechtszaken over privacygerelateerde aspecten,⁶ waarin overigens de toen bestaande situatie als rechtmatig werd gekwalificeerd. Een andere aanleiding kan worden gevonden in het feit dat zowel de Werkgroep 29 als het toenmalige College bescherming persoonsgegevens (CBP) zich kritisch had uitgelaten, met name over de verwerkingsgrondslag voor de persoonsgegevens die in het kader van antidopingmaatregelen worden verwerkt.

Toenmalig minister Ab Klink stelde in 2010:

‘Gezien dit standpunt van de Nederlandse privacy-autoriteit heb ik besloten om eventuele onduidelijkheid over de geldende dopingregels zoveel mogelijk weg te nemen met het creëren van een specifiek wettelijke grondslag voor de verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens voor anti-doping doeleinden. Daarmee kan de sport in Nederland blijven voldoen aan de eisen die uit de mondiale anti-doping regels voortvloeien. Dat is niet alleen noodzakelijk om dopinggebruik uit de sport te bannen, doch ook om te voorkomen dat de Nederlandse sport in een isolement geraakt.’⁷

Meermaals is sindsdien navraag gedaan door Kamerleden.⁸ Als redenen voor de vertraging werd onder meer verwezen naar de ontwikkelingen bij het World Anti-Doping Agency (WADA), die in feite op wereldwijd niveau de ook in Nederland geldende regels stelt ten aanzien van de te nemen antidopingmaatregelen, de discussies in Europa over de wijziging van de gegevensbeschermingsregels en onderzoeken die over dit onderwerp verschenen of zouden verschijnen.⁹ Op 20 september 2016 werd uiteindelijk het langverwachte wetsvoorstel ‘Regels tot uitvoering van het antidopingbeleid en tot instelling van de Dopingautoriteit (Wet uitvoering antidopingbeleid)’ bij de Tweede Kamer aanhangig gemaakt.¹⁰ Het voorstel ziet voor het grootste gedeelte op het spanningsveld tussen antidopingmaatregelen en privacybescherming en tracht hier meer helderheid in te verschaffen. Of met deze wet de privacyzorgen inderdaad worden weggenomen zal in het tweede artikel, dat in het volgende nummer van *P&I* zal verschijnen, worden besproken. Dit artikel geeft een meer beschrijvend inzicht in de antidopingwereld, de betrokken organisaties en de gegevens die worden verzameld en doorgevoerd.

De materie is zeer complex. Onder meer speelt de relatie tussen het privaatrecht en het publiekrecht, de link met strafrecht en gezondheidsrecht, het recht op gegevensbescherming en lichamelijke integriteit, vragen naar publiek belang, gegevensdoorvoer naar vrijwel alle landen ter wereld en kwesties rond proportionaliteit en subsidiariteit. Niet alleen is de juridische problematiek zeer complex en veelzijdig, ook de antidopingmaatregelen, de verschillende betrokken partijen en de diverse gegevensstromen zijn dat. Hierna zal in paragraaf 2 de organisatiestructuur van WADA worden besproken, in paragraaf 3 de samenwerking tussen het WADA en andere organisaties, zowel op nationaal als op internationaal niveau, in paragraaf 4 de gegevensverzameling en in paragraaf 5 de gegevensdoorvoer. Paragraaf 6 preludeert alvast op de juridische vragen.

2 Het WADA

2.1 Oprichting en organisatiestructuur van het WADA

Het antidopingkader in Nederland wordt in grote mate bepaald op internationaal niveau, namelijk door het World Anti-Doping Agency (WADA). Het initiatief tot de oprichting van het WADA kwam in 1998, door het Internationaal Olympisch Comité (IOC), nadat er een aantal misstanden in de wielersport waren geconstateerd. Begin 1999 werd er in Lausanne een conferentie georganiseerd en de Lausanne Declaration on Doping in Sport¹¹ aangenomen. Het WADA werd in datzelfde jaar nog opgericht, zodat deze reeds operatief kon zijn tijdens de Olympische Spelen in Sidney van 2000. De doelstellingen van WADA zijn:

‘To protect the athletes’ fundamental right to participate in doping-free sport and thus promote health, fairness and equality for athletes worldwide, and to ensure harmonized, coordinated and effective anti-doping programs at the international and national level with regard to detection, deterrence and prevention of doping.’¹²

Het WADA is opgericht door de Olympische Beweging,¹³ die ook de helft van de financiering voor haar rekening neemt.¹⁴ De andere helft van de financiering komt van nationale overheden, volgens een berekenmethode die met zich brengt dat de Europese landen ongeveer de helft van dit deel van het budget betalen.¹⁵ Aanvankelijk

5 Zie ook: E. Duiven & O. de Hon, *De Nederlandse topsporter en het anti-dopingbeleid 2014 – 2015*, Dopingautoriteit 2015. Kamerstukken II 2012/13, 30234, 85.

6 Rb. Haarlem (vzr.) 24 juli 2009, 159578. Rb. Rotterdam 9 juni 2009, 330122/KG ZA 09-467.

7 *Aanhangsel Handelingen II* 2009/10, ah-tk-20092010-2467.

8 *Kamerstukken II* 2013/14, 30234, 101; *Aanhangsel Handelingen II* 2012/13, 2519; *Aanhangsel Handelingen II* 2012/13, 2520; *Aanhangsel Handelingen II* 2012/13, 725; *Kamerstukken II* 2014/15, 30234, 117.

9 Zie onder andere: *Kamerstukken II* 2012/13, 30234, 86.

10 *Kamerstukken II* 2015/16, 34543, 2.

11 Lausanne Declaration on Doping in Sport, Adopted by the World Conference on Doping in Sport, Lausanne, Switzerland, 4 februari 1999, search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168051f342.

12 World Anti-Doping Code (WADC), www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-2015-world-anti-doping-code.pdf.

13 Factsheet of the Olympic Movement, Update – April 2015, stillmed.olympic.org/Documents/Reference_documents/Factsheets/The_Olympic_Movement.pdf.

14 www.wada-ama.org/en/funding.

15 www.wada-ama.org/en/funding-by-governments.

nam de Olympische Beweging de gehele financiering voor haar rekening, maar hier is in 2002 van afgestapt.

WADA is een Zwitserse stichting met het hoofdkantoor in Canada.¹⁶ Het Court of Arbitration for Sport (CAS), eveneens een volgens het Zwitsers privaatrecht opgerichte stichting, waarbij het WADA is aangesloten, heeft onder meer geoordeeld:

‘The rules of a Swiss private law entity such as WADA should comply with Swiss law. Therefore, if the ITF [International Tennis Federation] Programme provides that it is to be governed by and construed in accordance with English law, but that provision in the ITF Programme is expressly stated to be subject to the requirement to interpret the Programme “in a manner that is consistent with the applicable provisions of the Code [WADC]”, those provisions must be interpreted as requiring to construe the WADC in a manner which is consistent with Swiss law, as the law with which the WADC must comply.’¹⁷

WADA heeft een Foundation Board met 38 leden; hier ligt de ultieme macht. De board bestaat voor de helft uit leden van de Olympische Beweging en voor de andere helft uit vertegenwoordigers van de overheden.¹⁸ Het dagelijkse bestuur is overgedragen aan een Uitvoerend Comité, dat bestaat uit 12 leden, wederom gelijkelijk verdeeld over vertegenwoordigers van de landen en van de Olympische Beweging.¹⁹ Daarnaast is er nog een Atleten Comité²⁰ en een Onderwijs Comité,²¹ dat zorg draagt voor de informatieverstrekking over dit onderwerp,²² onder meer door lespakketten,²³ waaronder het boek

Track Star!, het creëren van een zogenoemd ‘outreach programme’,²⁴ het financieren van sociaal-wetenschappelijk onderzoek,²⁵ het ontwikkelen van spellen²⁶ en het uitrollen van een bewustwordingscampagne.²⁷ Daarnaast is er een Ethics Panel,²⁸ dat onder meer een richtlijn heeft uitgegeven over de fundamentele waarden die worden onderschreven,²⁹ een Financien Comité³⁰ en het Comité voor de Gezondheid, Medische zaken en Onderzoek,³¹ waaronder vier expertgroepen vallen, namelijk betreffende de verboden middelen,³² de Therapeutic Use Exemptions (TUE), dit zijn medische uitzonderingen op de antidopingregels als een sporter bijvoorbeeld bepaalde medicijnen moet nemen gegeven zijn ziektebeeld,³³ de accreditatie van laboratoria³⁴ en genen- en celdoping.³⁵ Dit comité heeft ook de leiding in het organiseren van wetenschappelijke symposia³⁶ en het selecteren van door WADA gefinancierd wetenschappelijk onderzoek.³⁷ Tot slot is er een Compliance Comité,³⁸ een expertgroep betreffende de technische documenten van WADA, het WADA-management³⁹ en zijn er onafhankelijke waarnemers.⁴⁰

2.2 De regels en standaarden van WADA

Kortom, WADA is een zeer grote, complexe en veelomvattende organisatie. WADA's belangrijkste taak is het uitgeven van regels, richtlijnen en standaarden aangaande de strijd tegen doping. Er zijn tientallen van dit soort documenten. De belangrijkste daarvan is de World Anti-Doping Code (WADC of de Code), waarin de algemene regels staan over het verzamelen van gegevens over sporters, de testen die op de bloed- en urinemonsters

16 Constitutive instrument of foundation of the Agence Mondiale AntiDopage, World Anti-Doping Agency, Foundation in Lausanne, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/new_statutes_-11_april_2016.pdf.

17 CAS 12 juli 2006, CAS 2006/A/1025 (Mariano Puerta/International Tennis Federation (ITF)).

18 www.wada-ama.org/en/foundation-board.

19 www.wada-ama.org/en/executive-committee.

20 www.wada-ama.org/en/athlete-committee.

21 www.wada-ama.org/en/education-committee.

22 www.wada-ama.org/en/education-prevention.

23 www.wada-ama.org/en/tools-for-stakeholders.

24 outreach-model.wada-ama.org/.

25 www.wada-ama.org/en/social-science-research. Zie verder: www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_SSR_Application_Guidelines_2014_EN.pdf, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-ssr-call-for-proposal-2017-en.pdf.

26 www.wada-ama.org/en/play-true-generation. Zie ook: ptchallenge.wada-ama.org/.

27 www.wada-ama.org/en/what-we-do/education-awareness/say-no-to-doping.

28 www.wada-ama.org/en/ethical-issues-expert-group.

29 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_ethics_panel_guiding_values_in_sport_and_anti-doping_june_2016.pdf.

30 www.wada-ama.org/en/finance-administration-committee.

31 www.wada-ama.org/en/health-medical-research-committee.

32 www.wada-ama.org/en/prohibited-list-expert-group.

33 www.wada-ama.org/en/tue-expert-group.

34 www.wada-ama.org/en/laboratory-expert-group.

35 www.wada-ama.org/en/gene-doping-expert-group. Zie ook: www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/PlayTrue_2005_1_Gene_Doping_EN.pdf, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/PlayTrue_2007_2_Science_Honing_In_On_Doping_EN.pdf, www.wada-ama.org/en/media/news/2008-06/wada-gene-doping-symposium-calls-for-greater-awareness-strengthened-action, www.wada-ama.org/en/media/news/2005-12/wada-gene-doping-symposium-reaches-conclusions-and-recommendations.

36 www.wada-ama.org/en/science-medical.

37 www.wada-ama.org/en/funded-research-projects.

38 www.wada-ama.org/en/who-we-are/governance/compliance-review-expert-group.

39 www.wada-ama.org/en/wada-management.

40 www.wada-ama.org/en/independent-observer-program.

kunnen worden uitgevoerd, de sancties die bij overtreding van de regels aan sporters kunnen worden opgelegd en de mogelijkheden voor beroep en bezwaar. Daarnaast zijn er vijf internationale standaarden aangenomen: de lijst met verboden middelen en methoden,⁴¹ die jaarlijks wordt vernieuwd, de standaard aangaande de testen en onderzoeken,⁴² de standaard betreffende de laboratoria,⁴³ de standaard aangaande de uitzonderingen voor individuele sporters op de verboden middelen in verband met hun medische status,⁴⁴ de TUE's waaraan eerder werd gerefereerd, en tot slot een standaard voor privacy en gegevensbescherming.⁴⁵ Elk van deze documenten is uitgebreid en schrijft minutieus voor hoe organisaties zoals de Nederlandse Dopingautoriteit dienen te handelen; ze variëren in lengte van enkele tientallen tot meer dan 150 pagina's.

De WADC werd van kracht in 2004 en werd in 2006 aan een consultatieproces onderworpen.⁴⁶ Tijdens de derde Wereldconferentie aangaande Doping in de Sport in 2007 werd de herziening van de Code unaniem aanvaard door de Foundation Board en de 1500 gedelegeerden die aanwezig waren.⁴⁷ Deze wijzigingen gingen per 1 januari 2009 in. In 2011 werd begonnen aan de laatste herziening, die in 2013 werd aanvaard en in 2015 van kracht werd.⁴⁸ Deze wijzigingen betroffen onder meer de regels aangaande privacybescherming.⁴⁹ Thans hebben meer dan 660 organisaties de WADC geaccepteerd, waaronder het Internationaal Olympisch Comité (IOC), het Internationaal Paralympisch Comité (IPC), alle Olympische Sport Internationale Federaties (IF's) en alle door het IOC erkende IF's, Nationale Olympische en Paralympische Comités en Nationale Anti-Doping Organi-

saties (NADO's), zoals de Nederlandse Dopingautoriteit.⁵⁰ WADA controleert of deze organisaties de regels afdoende volgen. Om compliant te zijn moeten de regels worden geaccepteerd, geïmplementeerd en vervolgens effectief worden gehandhaafd. In de EU is de Spaanse Anti-Doping Organisatie momenteel als non-compliant aangemerkt door de Foundation Board van het WADA.⁵¹ Een ander voorbeeld is uiteraard Rusland, waarvan duidelijk is geworden dat er op grote en structurele schaal dopinggebruik werd verdoezeld en gepromoot.⁵² Hiervan kan het gevolg zijn dat non-compliant-landen niet mogen deelnemen aan evenementen, zoals thans bijvoorbeeld is besloten ten aanzien van sommige Russische atleten, of dat landen niet in aanmerking komen voor posities en posten binnen het WADA en daaraan gelieerde sportorganisaties.⁵³

Naast de Code en de vijf standaarden zijn er ook modelregels, richtlijnen en protocollen aangenomen om andere organisaties te 'ondersteunen' in het juist implementeren van de WADA-regels. Er zijn modelregels voor Nationale Olympische Comités (NOC's),⁵⁴ voor IF's,⁵⁵ zoals bijvoorbeeld de FIFA,⁵⁶ voor organisatoren van grote sportevenementen⁵⁷ en voor NADO's.⁵⁸ Daarnaast zijn er richtlijnen voor het analyseren van urine-⁵⁹ bloed-⁶⁰ en andere monsters⁶¹ en analyses,⁶² voor groeihormonen,⁶³ voor het bloedpaspoort dat kan worden gemaakt van sporters,⁶⁴ voor alcoholtests,⁶⁵ voor het geven van antidopingeducatie,⁶⁶ voor de medische uitzonderingen,⁶⁷ voor de evaluatie van positieve testen,⁶⁸ voor organisatoren van grote events,⁶⁹ voor de samenwerking tussen NADO's en IF's,⁷⁰ de samenwerking tussen NADO's on-

41 Prohibited list, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2016-09-29_-_wada_prohibited_list_2017_eng_final.pdf. Zie ook: www.wada-ama.org/en/what-we-do/prohibited-list/index-prohibited-substances-and-methods.

42 ISTI, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2016-09-30_-_isti_final_january_2017.pdf.

43 ISL, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/isl_june_2016.pdf.

44 ISTUE, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-2016-istue-final-en_0.pdf.

45 ISPPPI, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA-2015-ISPPPI-Final-EN.pdf.

46 www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code/code-review-process.

47 Dit laatste lijkt evenwel primair een formaliteit, aangezien het WADA geen vereniging is, maar een stichting.

48 www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code.

49 www.wada-ama.org/sites/default/files/wadc-2015-draft-version-4.0-significant-changes-to-2009-en.pdf.

50 www.wada-ama.org/en/code-signatories.

51 Ook zijn de Russische NADO, en de NADO's van Azerbeidzjan, Brazilië en Indonesië als non-compliant aangemerkt, www.wada-ama.org/en/what-we-do/the-code/code-compliance. Spanje gaat over tot nieuwe dopingwetten om de naleving van WADA-regels te herstellen, www.usatoday.com/story/sports/olympics/2016/11/16/spain-about-to-restore-wada-compliance-with-new-doping-laws/93957504/.

52 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/20160718_ip_report_newfinal.pdf, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/mclaren_report_part_ii_2.pdf.

53 www.paralympic.org/news/cas-dismiss-appeal-russian-paralympic-committee.

54 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA-2015-NOC-Model-Rules-v2.0-EN.doc.

55 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-2015-if-model-rules-v3.0-en_0.doc.

56 www.fifa.com.

57 www.wada-ama.org/sites/default/files/wada-2015-meo-model-rules-v3.0-en.docx.

58 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA-2015-NADO-Model-Rules-v3.0-EN.docx.

59 Guidelines Urine Sample Collection, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_guidelines_urine_sample_collection_2014_v1.0_en.pdf.

60 Guidelines Blood Sample Collection, wada-main-prod.s3.amazonaws.com/resources/files/guidelines_blood_sample_collection_v5_sept_2016.pdf.

61 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_guidelines_hcg_lh_findings_v3_0_oct_2016_eng_clean.pdf.

62 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA-Guidelines-for-hGH-Differential-Immunoassays-v2.1-2014-EN.pdf.

63 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-guidelines-for-hgh-biomarkers-test-v2.0-2016-en.pdf.

64 ABP Guidelines, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/guidelines_abp_v6_2017_jan_en.pdf.

65 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_guidelines_breath_alcohol_testing_2014_v1.0_en.pdf.

66 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_guidelines_information_education_2016_v3.0_en.pdf.

67 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-tue-guidelines-v8.0-en.pdf.

68 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-medical-evaluation-of-a-case-with-confirmed-positive-hcg-test-en_0.pdf.

69 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/guidelines_for_major_events_final_en.pdf.

70 IF-NADO collaboration guidelines, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-if-nado-collaboration-guidelines_en.pdf.

derling,⁷¹ over het verzamelen van inlichtingen,⁷² over het trainen, opleiden en werven van personeel dat de monsters verzamelt,⁷³ over het implementeren van een effectief testprogramma,⁷⁴ over het nemen van sancties,⁷⁵ over hoe laboratoria moeten omgaan met medische uitzonderingen van sporters⁷⁶ en hoe laboratoria dienen te rapporteren over testresultaten.⁷⁷ Ook deze documenten zijn zeer uitgebreid en beslaan soms meer dan 150 pagina's. Dan zijn er nog tal van andere documenten, standaarden en richtlijnen,⁷⁸ zoals een kleine 20 technische standaarden,⁷⁹ bijna 40 rapporten van een onafhankelijke rapporteur⁸⁰ en standaarden over de samenwerking⁸¹ met handhavingsorganisaties.⁸²

2.3 WADA en internationale organisaties

Uit deze korte beschrijving van het WADA blijkt reeds hoe gedetailleerd de regels zijn die het heeft opgesteld en hoe verstrekkend de maatregelen en de gevolgen daarvan kunnen zijn. Organisaties worden vrijwel volledig 'ondersteund' door het WADA bij het correct implementeren van de standaarden en regels. Als daarvan wordt afgeweken, kan de consequentie zijn dat de organisatie als non-compliant wordt aangemerkt. De vraag is dan ook welke rechtsmacht het WADA heeft om deze regels op te leggen. Aangezien het een privaatrechtelijke organisatie is, hebben zijn regels in principe geen kracht van wet. Om dit euvel te overkomen is een aantal internationale documenten opgesteld. Ten eerste is het van belang dat de Raad van Europa, al voordat antidopingmaatregelen op wereldwijd niveau werden opgepakt, reeds in 1989 een Anti-Doping Conventie heeft aangenomen,⁸³ die nog steeds van kracht is. Ook heeft het een jaarlijkse actuele lijst met verboden middelen,⁸⁴ die evenwel een kopie van de WADA-lijst met verboden middelen is. Daarnaast is er een additioneel protocol aangenomen.⁸⁵ Alle landen van de Raad van Europa hebben de conventie inmiddels geratificeerd, al zijn er enkele die voorbehouden hebben gemaakt. Ook hebben

Australië, Wit-Rusland, Canada, Marokko en Tunesië het verdrag geratificeerd,⁸⁶ hebben weer andere landen zich hieraan verbonden, en sommige landen in Europa hebben de conventie ook van toepassing verklaard op overzeese gebieden, zoals de Nederlandse Antillen.⁸⁷

Opgemerkt moet worden dat de conventie en het bijbehorende protocol zeer summier zijn, zeker in vergelijking met de omvang van de WADA-documenten. Er is een Monitoring Group of the Anti-Doping Convention, die controleert of lidstaten zich aan de regels van de conventie houden en die is onderverdeeld in vier subcomités: de Advisory Group on Compliance (T-DO COMP), de Advisory Group on Education (T-DO ED), de Advisory Group on Legal Issues (T-DO LI) en de Advisory Group on Science (T-DO SCI).⁸⁸ Deze groep heeft, net als de Werkgroep 29 dat ten aanzien van gegevensbescherming heeft gedaan, een aantal aanbevelingen uitgegeven. Dit geldt ook voor de Raad van Ministers.⁸⁹ Daarnaast zijn er per land in 2009 en 2010 rapporten verschenen die de nationale situaties betreffende antidopingmaatregelen evalueren.⁹⁰ Tot slot is er nog een Ad hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency (CAHAMA), 'responsible for coordinating the positions of States parties to the European Cultural Convention acting on behalf of the World Anti-Doping Agency (WADA)'.⁹¹ Waarom dit gelinkt is aan de Culturele Conventie is niet geheel duidelijk.⁹²

Omdat de WADC uitgebreidere regels bevat en omdat de meeste landen ter wereld niet gehouden zijn aan de regels van de Raad van Europa werd in 2003 de Copenhagen Declaration on Anti-Doping in Sport⁹³ aangenomen, waarin het voornemen is vervat om de WADA-regels juridisch formeel te ratificeren. Een groot aantal landen heeft deze verklaring ondertekend.⁹⁴ Onder de auspiciën van de UNESCO, het orgaan van de Verenigde Naties dat verantwoordelijk is voor onderwijs, wetenschap en cultuur, werd als uitvloeisel daarvan de International Con-

71 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA-Guidelines-International-NADO-Cooperation-EN.pdf.

72 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_guidelines-information-gathering-intelligence-sharing_final_en.pdf.

73 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_guidelines_sample_collection_personnel_2014_v1.0_en.pdf.

74 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_guidelines_effective_testing_2014_v1.0_en.pdf.

75 www.wada-ama.org/sites/default/files/wada_guidelines_results_management_hearings_decisions_2014_v1.0_en.pdf.

76 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Guideline_TUE_Enquiries_2009_EN.pdf.

77 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Guidelines_Lab_Test_Reports_EN.pdf.

78 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-code-article-5.7.1_waiver-athlete_en.pdf, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-code-article-5.7.1_waiver-ado_en.pdf.

79 [www.wada-ama.org/en/resources/search?f\[0\]=field_resource_collections%3A30](http://www.wada-ama.org/en/resources/search?f[0]=field_resource_collections%3A30).

80 Independent Observers Reports, [www.wada-ama.org/en/resources/search?f\[0\]=field_resource_collections%3A165](http://www.wada-ama.org/en/resources/search?f[0]=field_resource_collections%3A165).

81 Zie ook: www.wada-ama.org/en/interpol-cooperation.

82 Investigations Guidelines, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Investigations_Guidelines_May2011_EN.pdf.

83 www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007b0e0. Zie ook: rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800cb349.

84 rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680492d12.

85 www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680081569.

86 www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/135/signatures?p_auth=0keNnLTi.

87 www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/135/declarations?p_auth=0keNnLTi.

88 www.coe.int/t/dg4/sport/doping/tdomg_en.asp#TopOfPage.

89 www.coe.int/t/dg4/sport/Resources/Ref_Text_Doping_en.asp.

90 www.coe.int/t/dg4/sport/Doping/Antidoping_database/Reports/2010/Rapport-corr_2010.asp.

91 www.coe.int/t/dg4/sport/Doping/fec_en.asp#TopOfPage.

92 www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168006457e.

93 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Copenhagen_Declaration_EN.pdf.

94 www.wada-ama.org/en/copenhagen-declaration-list-of-signatories.

vention against Doping in Sport⁹⁵ aangenomen. Daarin is onder meer vervat dat de landen stappen moeten ondernemen om de regels uit de WADC te implementeren. De conventie werd in 2005 tijdens de 33e Algemene UNESCO Conferentie aangenomen en ging van kracht in 2007. 183 landen zijn bij deze conventie aangesloten.⁹⁶ Desalniettemin hebben de regels van de UNESCO geen directe werking. Landen hebben dan ook elk hun eigen wijze van implementatie gekozen, waarover in het volgende artikel meer.

3 Het WADA in relatie tot andere nationale en internationale organisaties

3.1 Olympische organisaties

Er wordt een variëteit aan gegevens verzameld over sporters en vervolgens gedeeld met derde partijen. Daarbij is het van belang om eerst inzichtelijk te krijgen welke partijen een rol spelen bij dit proces. Ten eerste zijn er de olympische organisaties;⁹⁷ zij hebben een leidende rol gespeeld bij het oprichten van WADA en hebben zich vervolgens ook aan de standaarden onderworpen. De Olympische Beweging bestaat onder meer uit het International Olympic Committee (IOC), de International Sports Federations (IF's), de National Olympic Committees (NOC's) en de Organising Committees for the Olympic Games (OCOG's).⁹⁸ Het IOC is een non-gouvernementele organisatie op not-for-profitbasis die zijn inkomsten grotendeels genereert uit uitzendrechten en sponsoring.⁹⁹ Daarnaast zijn er per continent olympische organisaties;¹⁰⁰ er zijn wereldwijd 206 NOC's,¹⁰¹ die onder meer zorg dragen voor de selectie van de deelnemers voor de Olympische Spelen, en de Nationale Paralympische Committee's.¹⁰² Ook zijn er Nationale Sport Federaties (NSF's).¹⁰³

Zo heeft Zweden een Nationale Sport Confederatie,¹⁰⁴ naast het Zweeds Olympisch Comité.¹⁰⁵ Bij de NSF kunnen meer sportbonden zijn aangesloten dan bij de NOC's; de nationale federaties die niet-olympische sporten vertegenwoordigen zijn wederom in principe niet gebonden aan de WADA-regels, de andere federaties wel. De eerste groep kan zich uiteraard wel op vrijwillige basis onderwerpen aan de regels. In Nederland is gekozen voor een fusie tussen de twee in NOC*NSF (Nederlands Olympisch Comité – Nederlandse Sport Federatie). Het betreft een vereniging.¹⁰⁶ Leden zijn de sportbonden die één of meerdere olympische sporten vertegenwoordigen, maar ook andere clubs, zoals de Reddingsbrigade Nederland en Sportvisserij Nederland.¹⁰⁷ NOC*NSF heeft zich ook aangesloten bij de WADC, maar eist slechts van bonden die lid willen worden dat zij ook aan deze regels voldoen als het gaat om erkende topsporten.¹⁰⁸ Daarnaast kent elk land een Nationaal Paralympisch Comité (NPC), dat zich ook aan de WADA-regels houdt;¹⁰⁹ het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) is net als het IOC gebonden aan de WADC.¹¹⁰ Bij het NPC geldt in principe dezelfde structuur als bij het IOC. Het IPC erkent momenteel 17 internationale federaties.¹¹¹ Het IPC is zelf voor 9 sporten de internationale federatie.¹¹² Ook deze zijn gebonden aan de WADA-regels.¹¹³ Tot slot zijn er wereldwijd 177 National Paralympic Committee's. In Nederland is deze opgegaan in NOC*NSF.

3.2 Internationale sportfederaties (IF's)

De internationale sportfederaties zijn organisaties die een of meerdere sporten beheren en doorgaans zijn erkend door het IOC.¹¹⁴ Een voorbeeld is de International Tennis Federation (ITF).¹¹⁵ Deze federaties zijn vaak opgezet door nationale federaties. Zo werd de ITF opgericht door niet meer dan 12 landen.¹¹⁶ Dergelijke federaties zijn vaak ook weer gefinancierd door sponsorcontracten

95 portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.

96 www.unesco.org/eri/la/convention.asp?KO=31037&language=E.

97 stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf#_ga=1.201594198.637345473.1476727441.

98 www.olympic.org/ioc-governance-organising-committees.

99 www.olympic.org/ioc-financing-revenue-sources-distribution.

100 ANOCA - Association of National Olympic Committees of Africa; EOC - European Olympic Committees; ODESUR - South American Sports Organization; OCA - Olympic Council of Asia; PASO/ODEPA - Pan American Sports Organization; UANOC - Union of Arab National Olympic Committees.

101 stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/National-Olympic-Committees/List-of-National-Olympic-Committees-in-IOC-Protocol-Order.pdf#_ga=1.232480344.637345473.1476727441.

102 Zie ook art. 20.4 WADC.

103 Niet alle internationale sportfederaties kennen nationale federaties. Een voorbeeld is de World Triathlon Corporation.

104 www.rf.se/Undermeny/RFochsvenskidrott/SportsinSweden/.

105 sok.se/in-english.html.

106 www.nocnsf.nl/stream/statuten-nocnsf.pdf.

107 www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=181&mid=99.

108 www.nocnsf.nl/doping.

109 Zie ook art. 20.2 WADC. www.paralympic.org/sites/default/files/document/15121113107941_2015_11+IPC+Anti-Doping+Code_FINAL_0.pdf.

110 Art. 20.1 WADC. Zie ook: www.olympic.org/world-anti-doping-agency-wada.

111 www.paralympic.org/the-ipc/international-organization-for-the-disabled.

112 Alpine Skiing; Athletics; Biathlon; Nordic Skiing; Ice Sledge Hockey; Powerlifting; Shooting; Swimming; Wheelchair Dance Sport (Non-Paralympic sport).

113 www.iwasf.com/iwasf/index.cfm/anti-doping1/.

114 Zie ook art. 20.3 WADC.

115 www.itftennis.com/home.aspx.

116 www.itftennis.com/about/organisation/history.aspx.

en uitzendrechten; de ITF is bijvoorbeeld een limited company, gevestigd op de Bahama's.¹¹⁷ IF's organiseren doorgaans grote evenementen en coördineren de internationale competitie. Zo organiseert de ITF de Davis Cup en een aantal andere evenementen en is zij betrokken bij de organisatie van de grandslamtoernooien; de grandslams zelf, zoals Wimbledon, worden vaak georganiseerd door ofwel private partijen met commerciële belangen, ofwel nationale sportbonden.¹¹⁸ Voor internationale federaties is het verplicht om de WADA-regels te volgen, wil de Olympische Beweging ze erkennen. Als deze regels niet worden opgevolgd wordt de federatie en mogelijk de hele sport uitgesloten van deelname aan de Olympische Spelen. De ITF stelt bijvoorbeeld op WADC gebaseerde regels verplicht voor alle evenementen die meetellen voor de officiële ranking. Als de organisator van een dergelijk event zich niet houdt aan deze regels worden de daar behaalde resultaten niet meegerekend.¹¹⁹

Deze federaties zijn vervolgens weer verenigd in de Association of Summer Olympic International Federations (ASOIF),¹²⁰ met 28 leden, de Association of International Olympic Winter Sports Federations (AIOWF),¹²¹ met zeven leden, en de Association of the IOC Recognised International Sports Federations (ARISF),¹²² met 35 leden. Bij de laatste gaat het om sportfederaties die wel erkend zijn door het IOC, maar die geen olympische sport vertegenwoordigen, zoals schaken, polo, korfbal en squash.¹²³ Ook deze partijen moeten de WADC volgen; zo volgt zelfs de Internationale Schaak Federatie de WADA-standaarden.¹²⁴ Daarnaast is er nog de Alliance of Independent recognised Members of Sport (AIMS), met 24 leden. Het gaat hier om internationale federaties van sporten die nog niet door het IOC zijn erkend (maar dat wel hopen te worden), zoals kickboksen, darten, jiu-jitsu en minigolf.¹²⁵ Het IOC heeft met de AIMS een Memorandum of Understanding getekend. Ook de internationale federaties van deze sporten worden geacht de WADA-regels te volgen en te handhaven in hun competities.¹²⁶ Daarnaast zijn er internationale sportfederaties die buiten deze vier koepelorganisaties vallen. Zij kunnen zich op vrijwillige basis aansluiten bij de WADA-regels, maar zijn daartoe niet verplicht. Zo heeft de Rugby League

International Federation officieel de WADC geratificeerd, net zoals een flink aantal andere IF's.¹²⁷

3.3 Niet-olympische sporten

Daarnaast zijn er tal van sporten en bezigheden die zich op vrijwillige basis hebben onderworpen aan de WADC. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de International Federation of Cheerleading, de International Union of Kettlebell Lifting en de International Skateboarding Federation. Daarnaast moet worden bedacht dat een aantal federaties voor amateursporten zich direct aan de WADA-code hebben onderworpen.¹²⁸

Zeker niet iedereen die bijvoorbeeld tennis speelt op lokaal niveau wordt gecontroleerd op doping. Toch zal een club die is aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) zich aan de WADA-regels moeten houden.¹²⁹ De KNLTB stelt dan ook op zijn site in een vraag-en-antwoord-sectie: 'Wie kan er gecontroleerd worden?: Iedereen die deelneemt aan tenniswedstrijden of zich hierop voorbereidt en elk (actief) lid van de KNLTB.'¹³⁰ Kortom, als een lokale sportclub is aangesloten bij een nationale sportfederatie, die nationale sportfederatie is aangesloten bij een internationale sportfederatie en die internationale sportfederatie onderdeel is van de WADA-structuur, dan zullen de antidopingregels vaak ook hun doorwerking hebben op lokaal niveau. In sommige landen, zoals België, wordt er dan ook actief gemonitord ten aanzien van amateursporters.

3.4 Organisatoren van grote sportevenementen

De organisatoren van grote sportevenementen¹³¹ zijn volgens de WADC geheel onderworpen aan de Code en zijn verplicht de naleving van de Code op hun evenementen te garanderen en daartoe stappen te ondernemen, onafhankelijke toezichthouders te faciliteren, medewerking te verlenen aan relevante NADO's en er alles aan te doen om evenementen alleen toe te kennen aan landen die de UNESCO Conventie hebben geratificeerd en een Nationaal Olympisch Comité kennen.¹³² Als deze evenementen niet aan de WADA-regels voldoen, tellen de daar behaalde resultaten in principe niet mee voor de nationale of internationale competitie. Hierbij moet worden

117 www.itftennis.com/media/221225/221225.pdf.

118 www.wimbledon.com/en_GB/atoz/about_aeltc.html.

119 www.itftennis.com/antidoping/about-the-programme/introduction.aspx.

120 www.asoif.com.

121 www.olympic.org/ioc-governance-international-sports-federations.

122 www.arisf.org.

123 www.olympic.org/recognised-federations.

124 www.fide.com/FIDE/handbook/FIDEAntiDopingRules.pdf.

125 aimsisf.org/authors/.

126 aimsisf.org/statutes/.

127 www.rlif.com/article/723/rlif-formally-sign-up-to.

128 Daarbij gaat het om: Montserrat – Montserrat Amateur Athletic Assoc. & CGA, St. Helena – National Amateur Sports Ass. of St. Helena, Muaythai (IFMA) – International Federation Muaythai Amateur, Sambo (FIAS) – Federation International Amateur Sambo en Unifight (FIJU) – Federation International Amateurs 'Unifight', www.wada-ama.org/en/code-signatories/#OutsideOlympicMovement.

129 www.knltb.nl/over-knltb/fair-play/antidoping/regelgeving/. Zie ook: www.knltb.nl/siteassets/1.-knltb.nl/downloads/over-knltb/regelgeving/knltb_dopingreglement_2016.pdf.

130 www.knltb.nl/over-knltb/fair-play/antidoping/veelgestelde-vragen/.

131 www.wada-ama.org/en/major-event-organizations.

132 Zie ook art. 20.6 WADC.

opgemerkt dat de organisatie van grote evenementen in handen kan liggen van commerciële partijen. De organisator van veel fietsrondes, zoals bijvoorbeeld de Giro D'Italia, zijn begonnen als media-event van lokale of nationale kranten.¹³³ Ook bij de toekenning van de organisatie van grote evenementen, zoals wereldbikers of wereldkampioenschappen, spelen commerciële overwegingen vaak een rol. Zo wordt doorgaans aangenomen dat bij de toekenning van het wereldkampioenschap voetbal aan Qatar niet louter sportieve overwegingen een rol hebben gespeeld.¹³⁴

3.5 Laboratoria

Dan zijn er de laboratoria die de dopingtests van sporters analyseren. Er mag slechts gebruik worden gemaakt van door WADA geaccrediteerde of erkende laboratoria. Er zijn wereldwijd 34 door het WADA geaccrediteerde laboratoria.¹³⁵ Deze moeten voldoen¹³⁶ aan de WADA-standaard voor laboratoria en aan de standaard van de International Organization for Standardization.¹³⁷ Het WADA werkt daarbij ook samen met andere organisaties, zoals de International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC). Naast de geaccrediteerde laboratoria zijn er vier erkende laboratoria,¹³⁸ die zich met name bezighouden met zaken rondom het biologisch paspoort van atleten.¹³⁹ De keuze voor het ene of het andere laboratorium ligt bij de NADO's. Hierbij spelen een aantal zaken een rol, zoals de expertise van de laboratoria, de kosten die het lab rekent, of de locatie. Nederland maakt bijvoorbeeld veel gebruik van laboratoria in België en Duitsland.

3.6 Atleten en personeel

Een 'atleet' is zeer breed omschreven in de WADC:

'Any Person who competes in sport at the international level (as defined by each international Federation) or the

national level (as defined by each national anti-doping organization). An anti-doping organization has discretion to apply anti-doping rules to an athlete who is neither an International-level athlete nor a national-level athlete, and thus to bring them within the definition of "Athlete." In relation to athletes who are neither International-level nor national-level athletes, an anti-doping organization may elect to: conduct limited testing or no testing at all; analyze Samples for less than the full menu of Prohibited Substances; require limited or no whereabouts information; or not require advance TUEs.¹⁴⁰

Hieruit valt op te maken dat vrijwel iedereen die aan sport doet zou kunnen worden onderworpen aan de antidopingregels van het WADA.¹⁴¹ Ook is de Code van toepassing op atleten die zijn gestopt met sportbeoefening, namelijk als ze weer willen meedoen in professioneel wedstrijdverband.

Niet alleen de atleten, maar ook het ondersteunende personeel en het team rondom de atleet zijn aan de WADC onderworpen.¹⁴² Dit betekent dat ook zij bijvoorbeeld geen verboden middelen mogen gebruiken of in hun bezit mogen hebben.¹⁴³ Wederom is dit zeer breed gedefinieerd. Het Nederlands Anti-Doping Reglement spreekt bijvoorbeeld van:

'(i) elke coach, trainer, manager, zaakwaarnemer, teammedewerker, official, (para)medische begeleider, ouder, wettelijk vertegenwoordiger, alsmede (ii) elke andere persoon die is gebonden aan de statuten, reglementen en besluiten van de Bond, van een bij de Bond aangesloten rechtspersoon of van een organisatie die bij de Bond is aangesloten, en die werkt met een of meer leden die deelnemen aan of zich voorbereiden op sportwedstrijden, deze leden assisteert, ondersteunt of begeleidt, of deze leden onder behandeling heeft.'¹⁴⁴

133 www.gazzetta.it/Speciali/Giroditalia/2005/eng/storiadelgiro.html.

134 www.theweek.co.uk/football/qatar-world-cup/55432/qatar-world-cup-controversy-bribes-slavery-and-alcohol.

135 www.wada-ama.org/en/what-we-do/science-medical/laboratories/accredited-laboratories.

136 www.wada-ama.org/en/what-we-do/science-medical/laboratories/accreditation-process.

137 www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=39883.

138 Zie voor de procedure: www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Criteria_Haematological_Laboratory_June_2010_EN_FINAL.pdf.

139 www.wada-ama.org/en/what-we-do/science-medical/laboratories/approved-laboratories.

140 WADC, Annex One, Definitions. The definition contains a footnote: 'Comment to Athlete: This definition makes it clear that all International- and National-Level Athletes are subject to the anti-doping rules of the Code, with the precise definitions of international- and national-level sport to be set forth in the anti-doping rules of the International Federations and National Anti-Doping Organizations, respectively. The definition also allows each National Anti-Doping Organization, if it chooses to do so, to expand its anti-doping program beyond International- or National-Level Athletes to competitors at lower levels of Competition or to individuals who engage in fitness activities but do not compete at all. Thus, a National Anti-Doping Organization could, for example, elect to test recreational level competitors but not require advance TUEs. But an anti-doping rule violation involving an Adverse Analytical Finding or Tampering results in all of the Consequences provided for in the Code (with the exception of Article 14.3.2). The decision on whether Consequences apply to recreational-level Athletes who engage in fitness activities but never compete is left to the National Anti-Doping Organization. In the same manner, a Major Event Organization holding an Event only for masters-level competitors could elect to test the competitors but not analyze Samples for the full menu of Prohibited Substances. Competitors at all levels of Competition should receive the benefit of anti-doping information and education.'

141 Dit blijkt ook uit de gids die het WADA voor atleten heeft uitgebracht, waar op de vraag 'Who is subject to the Code?' onder meer wordt geantwoord: 'If you are not participating in competition but merely engaging in recreational or in fitness activities, National Anti-Doping Organizations also have discretion to decide whether and how the Code will apply.', www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-reference-guide-to-2015-code.pdf.

142 Art. 21 WADC.

143 Art. 21.2 WADC.

144 Art. 1.8 Nationaal Dopingreglement 2016, www.dopingautoriteit.nl/media/files/documenten/2016/DEF_NDR_2016_website_Dopingautoriteit.pdf.

Het WADA heeft een lijst van meer dan 140 mensen gepubliceerd waarbij een overtreding is geconstateerd en waarmee atleten niet meer mogen samenwerken.¹⁴⁵

3.7 NADO's

De controle op de naleving van de antidopingregels geschiedt door het WADA zelf,¹⁴⁶ en elk van de voornoemde organisaties, maar ligt voornamelijk in handen van de NADO's. Dit zijn vaak door de overheid gefinancierde organisaties die belast zijn met de controle en handhaving van de antidopingregels op nationaal niveau.¹⁴⁷ Daarbij moet worden bedacht dat er ook commerciële partijen zijn die antidopingcontroles aanbieden tegen een vergoeding.¹⁴⁸ Organisatoren van sportevenementen kunnen een NADO inhuren om aan de dopingregels te voldoen, maar kunnen dit in sommige gevallen ook in handen leggen van private partijen.

3.8 RADO's

Naast de NADO's zijn er nog de Regional Anti-Doping Organizations (RADO).¹⁴⁹ Het WADA stelt daar zelf over: 'To bring together several countries and stakeholders within a geographic area to mobilize and pool resources for anti-doping under the umbrella of an independent Regional Anti-Doping Organization (RADO)'.¹⁵⁰ De invulling van het takenpakket van de RADO's verschilt van organisatie tot organisatie.¹⁵¹ Afrika kent zeven RADO's, Oceanië één, Zuid-America drie, Europa één en Azië vijf. Het verschil in aantal komt doordat de RADO's primair tot doel hebben om regio's waar geen adequate antidopinginfrastructuur aanwezig is te ondersteunen.¹⁵² In Europa gaat het dan om een aantal landen in Oost-Europa, namelijk Albanië, Armenië, Bosnië & Herzegovina, Georgië, Macedonië, Moldavië en Montenegro.

3.9 DCO's en BCO's

De NADO's hebben vaak opsporingsambtenaren in dienst om het daadwerkelijke onderzoek te verrichten, waaronder het afnemen van monsters. De WADA-standaard differentieert tussen gewone Doping Control Officers (DCO) en Blood Control Officers (BCO). Een van de redenen hiervoor is onder meer dat er een onderscheid wordt

gemaakt tussen dopingcontroles waarbij het lichaam wordt binnengetroden, zoals bij bloedafname, en waarbij derhalve de lichamelijke integriteit in het geding is, en die waarbij daar geen sprake van is, zoals bij urineopvang. Het afnemen van bloed met een naald geschiedt doorgaans ook door medisch opgeleid personeel. Het WADA heeft een toolkit voor DCO's opgesteld, met standaardformulieren¹⁵³ en een rapportageformulier, waarover in de volgende paragraaf meer.¹⁵⁴ Niet alleen zijn deze personen verantwoordelijk voor het afnemen van de testen, ook zijn zij verantwoordelijk voor het vervoer van de monsters naar de laboratoria. Hierbij wordt gesproken van een 'chain of custody'. Tijdens de tests bij wedstrijden kunnen er ook chaperonnes aanwezig zijn, die het verloop van de procedure gadeslaan, controleren en ondersteuning verlenen.

3.10 CAS

Tot slot gaat het Court of Arbitration for Sport (CAS) over de interpretatie van de regels en de mogelijke sancties die kunnen worden opgelegd.¹⁵⁵ Er zijn tien gevallen waarin een sporter een overtreding begaat. Het gaat daarbij onder meer om het bezit of gebruik van verboden middelen of methoden, de aanwezigheid of het vervoer van dergelijke middelen of methoden, het toedienen of aangeven van een dergelijk middel of methoden aan een atleet, geen medewerking verlenen aan de dopingcontrole, het foutief opgeven van verblijfplaatsen, medeplichtigheid aan bovengenoemde sportovertredingen en omgang met een of meerdere personen die door het WADA op de zwarte lijst zijn gezet.¹⁵⁶ Er kunnen sancties worden getroffen tegen individuele atleten, teams, NADO's en landen. De resultaten van individuele atleten kunnen worden geschrapt bij een geconstateerde overtreding, de atleten kunnen worden geschorst, geheel of gedeeltematig, er kunnen boetes worden opgelegd en de sancties kunnen publiek worden gemaakt.¹⁵⁷ Als er meer dan één sporter uit een team wordt betrapt kunnen er ook sancties tegen het team worden getroffen, zoals diskwalificatie of puntenaftrek.¹⁵⁸ Ook kunnen sancties worden opgelegd aan sportorganisaties¹⁵⁹ en landen.¹⁶⁰ Tegen deze sancties staat beroep open bij het CAS.¹⁶¹

145 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2016-11-11-asp_disclaimer_and_list_in_full_0.pdf

146 Art. 20.7 WADC.

147 Waarover in het vervolgartikel meer.

148 www.doping-test.com/cms/.

149 Art. 21.3 WADC.

150 www.wada-ama.org/en/regional-anti-doping-organizations-rado.

151 Zie bijvoorbeeld: www.caribbeanrado.com/index.php/about/services.

152 Punt 3 Compliance Monitoring, www.wada-ama.org/en/questions-answers/compliance-monitoring.

153 DCO Toolkit, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_dco_toolkit_v3_full_en.pdf.

154 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_dco_report_form_v4.pdf en www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/instructions_wada_dco_report_form_v4_en.pdf.

155 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/McLaren_learn.pdf.

156 Hoofdstuk 2 WADC.

157 Art. 10 WADC.

158 Art. 11 WADC.

159 Art. 12 WADC.

160 www.wada-ama.org/en/media/news/2016-10/wada-compliance-review-committee-update.

161 Art. 13 WADC.

4 De gegevensverzameling

4.1 In-competition tests

Er zijn globaal twee momenten waarop er tests worden uitgevoerd: in-competition (bijvoorbeeld tijdens een toernooi waaraan de atleet deelneemt of na een wedstrijd) en out-of-competition (bijvoorbeeld tijdens een vrije dag thuis of op een trainingsdag). Bij in-competition voert een Doping Control Officer een doping test uit op een atleet die net aan een wedstrijd heeft meegedaan. Welke personen aan een dergelijke test worden onderworpen wordt van tevoren vastgesteld door de NADO op basis van een aantal criteria, zoals de dopinggevoeligheid van de sport, de status van de atleet en het belang van het event. Tijdens de dopingcontrole zijn doorgaans twee personen aanwezig, de DCO en de chaperonne. De DCO is geautoriseerd door de NADO en is de primair verantwoordelijke voor het verzamelen van de monsters. De chaperonne heeft als taak de atleet het 'Doping Control Form' te verstrekken en de atleet ervan op de hoogte te stellen dat hij is geselecteerd voor een dopingcontrole. Als de atleet een minderjarige of een gehandicapte is moet een eventuele derde worden betrokken. De chaperonne moet de atleet informeren dat hij direct mee moet naar het dopingcontrolepunt, dat de atleet één persoon mag meebrengen bij de test, dat hij een geldig identiteitsbewijs moet meebrengen en wat de mogelijke consequenties kunnen zijn van de weigering om mee te werken. De chaperonne blijft gedurende de hele dopingcon-

trole aan de zijde van de atleet; deze moet er onder meer voor zorg dragen dat de atleet niet uit zicht raakt, zich zo spoedig mogelijk naar het controlepunt begeeft en niet urineert alvorens bij het controlepunt te zijn aangekomen. Het controlepunt is een ruimte die is afgezonderd en uitsluitend wordt gebruikt voor dopingcontrole-doeleinden.

4.2 Out-of-competition tests

Daarnaast is er de out-of-competition testing. In feite verlopen de testen grotendeels volgens hetzelfde pad. Het additionele punt is dat de atleet gelokaliseerd dient te worden. Hiertoe is een zogenoemd 'whereabouts'- of verblijfplaatsstelsel ontwikkeld. Net zoals bij het bloedpaspoort wordt slechts een klein aantal atleten aan deze vorm van controle onderworpen, voornamelijk topatleten en andere atleten die in een risicogroep vallen. In het stelsel moet de atleet die geselecteerd is per dag minimaal 1 uur opgeven dat hij kan worden gecontroleerd. Hij moet daarbij de locatie aangeven waar hij aanwezig zal zijn. Zo kan hij eenvoudig worden getraceerd door een DCO. Ook kan er buiten het opgegeven uur een controle worden uitgevoerd. Daarnaast moet de atleet per nacht aangeven waar hij slaapt; 'With due regard to an Athlete's human rights and privacy, legitimate anti-doping considerations sometimes require Sample collection late at night or early in the morning. For example, it is known that some Athletes Use low doses of EPO during these hours so that it will be undetectable

ATHLETE'S CONSENT FORM Doping Control-related Data

I am being asked to acknowledge that I know and adhere to my Anti-Doping Organization's anti-doping Rules and that I undertake to abide by them. I am being asked to read the following form to ensure that I am aware that my doping control related data will be used in anti-doping programs for detection, deterrence and prevention of doping. Signing this form will indicate that I have been so informed and that I give my express consent to such processing.

I understand and agree that:

- My Doping Control related data will be used in the context of anti-doping programs and as described in more detail in the Athlete Information Notice made available to me by my sporting federation or national anti-doping organization and on the World Anti-Doping Agency (WADA) website;
- My Doping Control related data will be collected by the Testing Authority identified on this form, which shall be principally responsible for ensuring the protection of my data, and which is committed to complying with the International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information;
- The Testing Authority will use the ADAMS data-management system to process and manage my Doping Control related data, and disclose it to authorized recipients, (for instance, designated national anti-doping organizations, international or national sporting federations, major games organizers, and WADA). WADA-accredited laboratories will also use ADAMS to process my laboratory test results, but shall only have access to de-identified, key-coded data that will not disclose my identity;
- Persons or parties receiving my information may be located outside the country where I reside, including in Switzerland and Canada. In some other countries data protection and privacy laws may not be equivalent to those in my own country;
- Pursuant to the International standard referenced above and under applicable law I have certain rights in relation to my Doping Control related data, including rights to access and/or correct any inaccurate data; and
- To the extent that I have any concerns about the processing of my Doping Control related data I may consult with the Testing Authority and/or WADA (www.wada-ama.org), as appropriate.

RELEASE

I hereby release WADA, as well as Anti-Doping Organizations and accredited laboratories from all claims, demands, liabilities, damages, costs and expenses that I may have arising in connection with the processing of my Doping Control related data through ADAMS.

WITHDRAWAL OF CONSENT

I understand that my participation in organized sporting events is contingent upon my voluntary participation in anti-doping procedures set forth in the Code and thus the processing of my Doping Control related data as described in this form.

I understand that the withdrawal of my consent to the processing of my Doping Control related data will be construed as a refusal to participate in those anti-doping procedures mandated by the World Anti-Doping Code (the Code) and could exclude me from further participation in organized sporting events and may result in disciplinary or other sanctions being imposed upon me, such as disqualification from competitions in which I am scheduled to participate or the invalidation of results arising from prior competitions.

AUTHORIZATION AND CONSENT

By signing this form, I hereby declare that I am familiar with and agree to abide by my Anti-Doping Organization's Rules and that I expressly consent to the processing of my Doping Control related data as set forth above and in the Athlete Information Notice.

Bron: DCO Toolkit

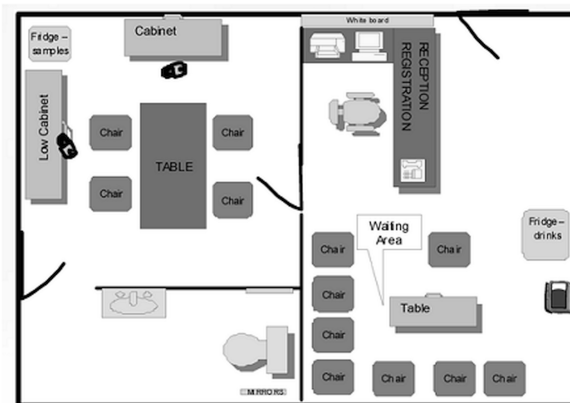
in the morning.¹⁶² De locatiedata moeten zeer specifiek zijn; de melding dat een atleet op een bepaald uur aan het trainen is in het Zwarte Woud is bijvoorbeeld ontoereikend. Naast de controle op basis van de verblijfplaatsgegevens van topsporters zijn NADO's ook bevoegd dezelfde controles uit te voeren op andere sporters, waaronder amateursporters.

'Each national anti-doping organization shall have In-Competition and Out-of-Competition testing authority over all athletes who are nationals, residents, license-holders or members of sport organizations of that country or who are present in that national anti-doping organization's country.'¹⁶³ Elke NADO heeft het recht om gegevens over sporters te verzamelen uit allerlei beschikbare, al dan niet openbare, bronnen, om te helpen bij het opsporen van de atleet, het signaleren van mogelijke dopingovertredingen of het evalueren van testresultaten. Ook elke IF heeft de bevoegdheid tot in- en out-of-competition tests waar het gaat om atleten die zijn aangesloten bij de federatie of haar nationale dochterorganisaties of om atleten die meedoen aan door de federatie georganiseerde events. Daarnaast heeft de organisator van een sportevenement de bevoegdheid tot tests van atleten die meedoen aan het event of toekomstige events (bijvoorbeeld de volgende editie van de Giro D'Italia); dit gaat niet alleen om tests tijdens de events, maar ook om out-of-competition tests. Tot slot heeft ook het WADA de bevoegdheid tot het doen van dergelijke tests.¹⁶⁴

4.3 Urinemonsters

Om te controleren of de atleet doping heeft gebruikt zijn er globaal drie methoden: de controle van urine, de controle van bloed en het vervaardigen van een bloedpaspoort. Bij het afnemen van urinemonsters moet bij in-competition tests een chaperonne aanwezig zijn: 'Chaperones with the responsibility of observing Athletes providing urine samples must be the same gender as the Athlete and must carry out the witnessing in a mature and responsible manner. Only the designated Chaperone and Athlete should be in the restroom during the sample collection procedure, unless otherwise directed by the DCO.'¹⁶⁵ De atleet mag een houder uitkiezen die leeg en schoon is, om daar vervolgens zijn urine in te deponeren. De atleet moet vervolgens zijn handen wassen. De DCO of de chaperonne moet direct zicht hebben op de urine die in het buisje vloeit. Dit is omdat hier in het verleden mee werd gesjoemeld, bijvoorbeeld door op de handen bepaalde maskerende stoffen te smeren en vervolgens via de handen in het buisje te plassen of door zakjes met urine in de anus te verstoppen en die vervolgens in het bewuste buisje te deponeren.¹⁶⁶

'Sample Collection Personnel may want to consider the following suggestions when directly observing the provision of a urine sample: Instruct the Athlete to remove clothing that prevents a clear view of the middle of the Athlete's body, hands and forearms. This should include the Athlete's shirt being pulled up to mid-torso, sleeves rolled up to the elbows, and trousers pulled down to mid-thigh. Male DCOs or Chaperones may find their view is clearer if they position themselves at the side opposite to the preferred hand and to the front. Female Athletes may inadvertently obstruct the view with their preferred hand or their hair, so crouching down slightly toward the opposite hand should afford a clearer view. An Athlete may react to observation by turning away from the DCO or Chaperone. The DCO or Chaperone must adjust his/her position to ensure an unobstructed view or immediately inform the Athlete to turn back so the unobstructed view is possible.'¹⁶⁷

Bron: DCO Toolkit

Het buisje van minimaal 90 milliliter wordt vervolgens in een testkit geplaatst door de atleet, onder begeleiding van de DCO. De nummers op de buisjes worden vervolgens gecontroleerd en opgeschreven op het formulier. Als het niet lukt om 90 milliliter te genereren dan moet een nieuwe dopingkit worden geopend en daar vervolgens in worden geplaatst, net zolang totdat er voldoende materiaal is verzameld. De atleet giet vervolgens minimaal 30 milliliter in buisje B en minimaal 60 milliliter in buisje A. Er blijft nog een beetje urine over in het oorspronkelijke buisje, zodat de zwaarte van de urine kan worden gemeten. De atleet plaatst de buisjes vervolgens in de dopingkit, na ze te hebben afgesloten. De atleet moet vervolgens aangeven of en zo ja welke bijzondere medicatie, middelen en/of bloedtransfusies hij heeft ondergaan gedurende de periode voorafgaand aan de controle. Deze informatie wordt genoteerd door het dopingpersoneel. De atleet dient vervolgens een formulier te ondertekenen waarin hij verklaart in te stemmen met het onderzoek dat wordt verricht op de monsters.

162 Comment to Article 21.1.2 ISTI.

163 Art. 5.2 WADC.

164 Art. 5 WADC.

165 Sectie 3.4 DCO Toolkit.

166 Zie ook: www.youtube.com/watch?v=BgyqAD5Z6_A.

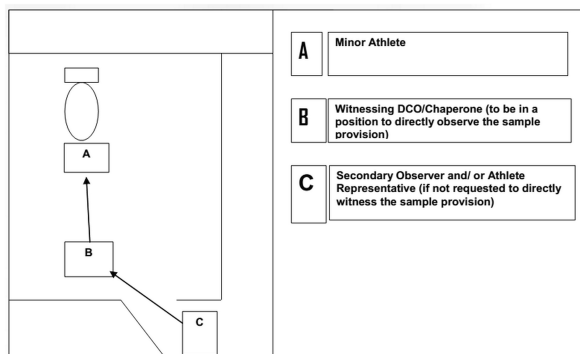
167 Sectie 6.1 DCO Toolkit.

4.4 *Bloedmonsters en biologisch paspoort*

Ook het aftappen van bloed gaat in grote lijnen langs de hierboven beschreven procedure.¹⁶⁸ Belangrijk is dat de NADO het eigendomsrecht heeft over de monsters.¹⁶⁹ Bij bloedafname gaat het om een monster dat doorgaans met een naald wordt verkregen en in twee buisjes A en B wordt gedeponeerd. Als het gaat om de verificatie van een bloedpaspoort of biologisch paspoort van een atleet dan hoeft er slechts één buisje te worden gevuld. Biologische paspoorten worden gemaakt van een geselecteerd aantal atleten.¹⁷⁰ Hierbij worden bloedwaardes (hematologische waardes en steroïde waardes) longitudinaal getest. Uit een aantal testresultaten bij elkaar worden patronen gedestilleerd en normaalwaardes. Bij vervolgstesten kan er dan eenvoudig worden gekeken of de bloedwaardes afwijken van het standaardpatroon.¹⁷¹

4.5 *Minderjarigen en gehandicapten*

Bij gehandicapten en minderjarigen kunnen er speciale regels worden gevolgd. Bij geestelijk gehandicapten en minderjarigen gaat het erom dat zij niet tekeningsbevoegd zijn. Er moet een wettelijk vertegenwoordiger optreden. Bij lichamenlijk gehandicapten kunnen er allerhande praktische problemen optreden, door een gebrek aan motoriek, gebrekkig oogzicht of doordat urine niet langs de natuurlijke weg het lichaam verlaat, maar bijvoorbeeld via een katheter in een zak wordt opgevangen. In dat laatste geval moet de atleet urineren in een nieuwe en schone zak. Bij minderjarigen is een additionele zorg dat de DCO geen ongepast gedrag vertoont. Daarom kan een wettelijk vertegenwoordiger aanwezig zijn om daar toezicht op te houden.

Bron: DCO Toolkit

4.6 *Transport naar het lab*

Als de test is afgenomen worden de flacons A en B vervolgens onder begeleiding naar het aangewezen laboratorium vervoerd. Ook deze procedure is nauwgezet omschreven, onder andere bepalend dat de DCO

‘should ensure that the Entry/Exit Log is completed and up to date every time an Athlete enters or leaves the doping control station. For every sample collected (including additional samples) the bottle numbers must be entered onto the Chain of Custody Form. It is recommended that the DCO places completed samples into the courier transport bag as soon as possible together with the laboratory section of the Doping Control Form and ensures the courier bag remains under the control and observation of the DCO. The courier transport bag can be sealed once all samples have been placed in the bag, along with all laboratory copies of the Doping Control Form and the Chain of Custody Form.’¹⁷²

De DCO dient ervoor zorg te dragen dat de chain of custody nooit wordt onderbroken. Alle derden die bij de monsters kunnen moeten worden geregistreerd.

4.7 *Onderzoek in het lab*

In het laboratorium wordt het onderzoek verricht. Op de flacons staat alleen een identificatiecode; het betreft dus gepseudonimiseerde data, slechts de DCO heeft de bijbehorende naam van de atleet. De test wordt uitgevoerd op flacon A, flacon B blijft bewaard voor als er een eventuele tweede controletest moet worden uitgevoerd. Het resultaat kan een afwijking van de dopingregels en -standaarden betreffen, of niet; dit wordt doorgegeven aan de NADO. Bij een afwijkend resultaat controleert de NADO of er een legitieme reden kan zijn voor de mogelijke afwijking. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een verkeerd uitgevoerde test, om het bestaan van afwijkende bloedwaardes als zodanig bij een bepaalde sporter of het geval waarin een Therapeutic Use Exemption (TUE) is toegekend.¹⁷³ Bij dat laatste geval dient een sporter vooraf bepaald medicijngebruik te melden bij de Therapeutic Use Exemption Committee (TUEC), vergezeld met een medisch dossier. In de TUEC heeft doorgaans medisch geschoold personeel zitting om te beoordelen of het hier inderdaad gaat om een medisch noodzakelijk gebruik van stoffen of middelen. Als een medische exceptie wordt afgewezen dan kan er bezwaar worden aangekend bij de nationale beroepsinstantie.¹⁷⁴

168 Guidelines Blood Sample Collection.

169 Art. 10 ISTI.

170 ABP Guidelines.

171 www.wada-ama.org/en/questions-answers/athlete-biological-passport. Zie ook: www.wada-ama.org/en/questions-answers/athlete-biological-passport-administrative-technical-version en www.wada-ama.org/en/questions-answers/athlete-biological-passport-steroidal-module.

172 Sectie 6.6 DCO Toolkit.

173 www.wada-ama.org/en/what-we-do/science-medical/therapeutic-use-exemptions.

174 Het kan zijn dat er op internationaal niveau of bij grote events andere regels gelden voor de medische excepties. Dan dient er wederom een soortgelijke procedure te worden gevolgd. Annex I ISTUE.

4.8 Sancties en bezwaar

Als er geen sprake is van een uitzondering wordt de atleet van het negatieve resultaat op de hoogte gesteld, gemeld van welke overtreding hij wordt verdacht en aangegeven dat hij een eventuele controletest kan laten uitvoeren op testflacon B. De atleet mag bij de controletest aanwezig zijn om te controleren of het proces goed verloopt en of de flacon inderdaad zijn materiaal betreft (uiteraard is er in dat geval geen sprake meer van gepseudonimiseerde gegevens). De NADO kan ook zelf besluiten tot het doen van een testonderzoek, bijvoorbeeld bij een minimale afwijking. Doping is nooit helemaal gelijkelijk over het bloed of de urine verdeeld. Het kan zijn dat de aanwezige stof in flacon A net boven de gestelde norm is, terwijl dit bij flacon B net onder de gestelde norm valt. Als de controletest de atleet vrijpleit zal deze uitslag in principe leidend zijn, als wederom een schending van de dopingregels wordt geconstateerd kan de NADO besluiten tot een sanctie. Toch kan hij hier (voorlopig) van afzien als er redenen kunnen zijn voor de afwijkende waarden. Zo komen er bepaalde verdachte hormonen vrij bij een aantal kankersoorten; de afwijkende testwaarden kunnen dan wijzen op een mogelijk ziektebeeld in plaats van dopinggebruik. De NADO zal doorgaans in zo'n geval de atleet adviseren een medisch onderzoek te laten verrichten. Als er inderdaad een ziekte wordt geconstateerd, zal een sanctie uiteraard uitblijven.

5 Datastromen

5.1 Gegevensverwerking middels ADAMS

Tot slot is de vraag hoe alle data worden gedeeld tussen de instanties. Het WADA heeft een centraal systeem ingericht dat functioneert als een informatieknooppunt: het Anti-Doping Administration & Management System (ADAMS). Dit systeem wordt gebruikt door een flink deel van de betrokken partijen, namelijk 60 International Sport Federations (IF's), meer dan 40 National Anti-Doping Organizations (NADO's) en in totaal 35 WADA-geaccrediteerde laboratoria.¹⁷⁵ Ook zijn er enkele die daarvan af hebben gezien. De Nederlandse en een aantal Scandinavische NADO's maakten bijvoorbeeld gebruik van een eigen informatiesysteem, onder meer omdat zij aarzelingen hadden ten aanzien van de privacygaranties die er in het systeem worden geboden. De verwachting is echter dat ook de Nederlandse NADO (de Dopingautoriteit) op termijn zal overstappen op ADAMS, onder meer naar aanleiding van het thans aanhangige wetsvoorstel. In totaal is er wereldwijd van zo'n 100 000 atleten een profiel aangemaakt in ADAMS. Er zijn vier aparte modules: het whereabouts-systeem, waarop atleten zelf hun locatiegegevens kunnen delen, de TUE Management-

module, voor het opgeven van de medische excepties, het Doping Control Platform, waarop dopingcontroles kunnen worden gepland, en de Information Clearing-house-module, waarop testresultaten van bijvoorbeeld laboratoria kunnen worden gedeeld. Ook is er een aparte module voor teamsporten, waarbij bijvoorbeeld de whereabouts als collectief kunnen worden doorgegeven. Daarnaast zijn er nog modules voor bloedpaspoorten.

Alhoewel dit systeem niet verplicht is, moedigt het WADA dit wel aan, omdat het faciliteert dat er gegevens kunnen worden gedeeld met andere partijen.

'First, for most top athletes, there is more than one organization that has the authority to test the athlete (e.g., a NADO, an IF, WADA, and, on occasion, an events organization). In order to conduct such tests, it is necessary that information about the athlete be communication [sic] between the relevant parties. Second, athletes may be competing or training in various countries, which means that information on athletes need to be shared with ADOs in those countries for anti-doping purposes.'¹⁷⁶

Enkele gerelateerde organisaties kunnen een profiel aanmaken van een atleet. Die is dan ook de beheerder van het profiel. In ieder geval heeft de NADO waaronder de atleet valt toegang tot het systeem, wat ook geldt voor WADA-personeel. De NADO kan vervolgens andere organisaties toegang geven tot het profiel, zoals een andere NADO van een land waar de atleet traint. In principe heeft één NADO de voogdij over het profiel. Gebruikers van ADAMS dienen een geheimhoudingsverklaring te tekenen,¹⁷⁷ waarin ze beloven de informatie die zij verkrijgen veilig en vertrouwelijk te behandelen.

De gegevens die in het profiel zijn vervat zijn de naam, nationaliteit en geboortedatum van de sporter, het geslacht, de sport en discipline, de organisaties of federatie waartoe de sporter behoort en een indicatie of de sporter op nationaal en/of internationaal niveau meedoet. Daarnaast kunnen er, afhankelijk van de modules die de NADO gebruikt, de TUE's in staan, de verblijfplaatsgegevens, de testgegevens, de resultaten van de laboratoriumuitslagen, beslissingen daarop van de NADO, eventuele hoorzittingen en de besluiten in beroep en bezwaar en data gerelateerd aan het biologische paspoort van de atleet. Daarnaast is van belang dat er ook over andere personen data bijgehouden worden, zoals van trainers, coaches en andere stafleden. De atleet moet hier via een ondertekend formulier mee instemmen.¹⁷⁸ Het is onduidelijk of dit ook het geval is voor wat betreft de geaffiliëerde personen die in ADAMS staan.¹⁷⁹ Naast de rechten die in de International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (ISPPPI; WADA's privacystandaard) zijn toegekend (waarover in het vervolg-

¹⁷⁵ www.wada-ama.org/en/list-of-organizations-using-adams.

¹⁷⁶ Punt 8 ADAMS Q&A, www.wada-ama.org/en/questions-answers/adams.

¹⁷⁷ ADAMS user agreement, www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada-adams-user-agreement-ado_version.pdf.

¹⁷⁸ www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/ADAMS_Athlete_Consent_Form_Doping_Control_Data_EN.pdf.

¹⁷⁹ Appendix B ADAMS user agreement. Zie ook: www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/wada_adams_user_agreement_ado_version_2015.pdf

artikel meer), heeft de atleet ook het recht op verzet. Hierover staat evenwel vermeld: ‘You understand that if you object to the processing of your data, it still may be necessary for your Custodian Organization and WADA to continue to process (including retain) certain of your data to fulfill obligations and responsibilities arising under the Code.’¹⁸⁰

5.2 Gegevensverwerking buiten ADAMS

Naast het delen van gegevens over sporters via ADAMS moet er ook rekening worden gehouden met het feit dat verschillende NADO's controles kunnen doen op verschillende atleten. Als een atleet bijvoorbeeld in het buitenland traint of aan een wedstrijd deelneemt kan de NADO van dat land niet alleen toegang vragen tot het profiel van de sporter, ook kan hij sporters onderwerpen aan tests.¹⁸¹ Als er geen of geen goed functionerende NADO in dat land aanwezig is, is het denkbaar dat de NADO van een naburig land wordt gevraagd om de test te verrichten. De laboratoria kunnen zich daarbij weer in andere jurisdicties begeven; daar blijven ook de monsters bewaard. Soms kunnen ook locaties, zoals fitnessruimtes, in hun geheel onderdeel uitmaken van een controle, met alle sporters die daarin aanwezig zijn. Tot slot kan een team als zodanig onderdeel zijn van een onderzoek, waarbij de leden van het team verschillende nationaliteiten kunnen hebben. Het WADA moedigt via een standaard met name het delen van informatie tussen de NADO's onderling en de NADO's en de internationale sportfederaties, en in voorkomende gevallen ook nationale sportfederaties aan.¹⁸²

5.3 Dataoverdracht aan handhavingsorganisaties

Daarnaast speelt het feit dat dopingmiddelen in twee categorieën kunnen worden onderverdeeld. Die middelen die slechts verboden zijn in of rondom sportwedstrijden en de middelen die ook op de lijst met verboden middelen van een land staan, zoals bijvoorbeeld harddrugs. Daarnaast zijn er middelen die slechts conditioneel mogen worden verstrekt, zoals bijvoorbeeld door medisch getraind personeel, als er een medische indicatie is. Voor middelen die op de lijst van verboden middelen staan geldt dat het bezit hiervan reeds verboden kan zijn onder het strafrecht. Voor het vervoer daarvan of het vervoer van middelen van land A naar land B waar het middel in (een van) beide landen verboden is, is er sprake van drugshandel. Ook kan een aantal andere zaken al dan niet via het strafrecht worden aangepakt. Zo is in sommige landen het misleiden en bedriegen door onder

valselijke voorwendselen mee te doen aan sportwedstrijden een strafrechtelijke overtreding; in Amerika trad de FBI op tegen Lance Armstrong, omdat een staatsbedrijf sponsor was van de wielerploeg van Armstrong.¹⁸³ Ook kan het zo zijn dat medisch personeel dat medewerking verleent aan het heimelijk toedienen van middelen of het uitvoeren van bloedtransfusies strafrechtelijk worden aangepakt.

Hierbij kan de samenwerking tussen handhavingsorganisaties, zoals de politie, en antidopingautoriteiten, in onder meer het onderzoek en het delen van resultaten, opportuun zijn. Het WADA stimuleert dan ook de nauwe samenwerking tussen de antidopingorganisaties, sportorganisaties en handhavingsorganisaties.¹⁸⁴ Zo kan het voorkomen dat handhavende organisaties in hun onderzoek stuiten op middelen die niet strafrechtelijk verboden zijn, maar wel een antidopingschending betreffen en dat antidopingorganisaties een stof aantreffen die niet alleen een schending van de sportregels met zich meebrengt, maar ook van de strafrechtelijke bepaling.¹⁸⁵

Het WADA geeft daartoe in een richtlijn tal van voorbeelden, zoals de Olympische Winterspelen in Turijn.

‘During drug-testing of Austrian skiers conducted in the run-up to the 2006 Torino Olympic Winter Games, doping control officers noticed suspicious material that could be used for blood doping. WADA reported this to the IOC and to the Italian law enforcement authorities. (...) As a result of this coordination of intelligence-gathering between WADA, the IOC and the Italian authorities, the IOC conducted target testing and on 18 February 2006 the Italian Carabinieri entered and searched the accommodation of certain Austrian cross-country skiers and biathletes and support personnel at San Sicario and Pragelato in Italy. During the searches, they discovered and seized numerous materials and substances (...). The Torino Public Prosecutor's Office analysed the items seized and concluded in a written report that these items were evidence of blood doping practices. Based on these findings and official reports of the police, the IOC, the FIS (Fédération Internationale de Ski), and the Austrian Olympic Committee initiated disciplinary proceedings against the athletes and athlete support personnel involved.’¹⁸⁶

Ook de Raad van Europa heeft zich in het verleden meermaals positief uitgelaten over de samenwerking tussen sportkoepels, antidopingorganisaties en handhavingsorganisaties.¹⁸⁷ Het blijft echter niet bij de samenwerking tussen NADO's en nationale handhavingsorga-

180 www.wada-ama.org/en/adams-privacy-policy.

181 Zo kan een sporter zich bijvoorbeeld in een fitnesszaal bevinden waar een test wordt gedaan: www.dopinglijn.be/fileadmin/media/cijfers_stats/Cijfers_2016_jaaroverzicht_Q3.pdf.

182 IF-NADO collaboration guidelines.

183 www.wielerrevue.nl/tag/lance-armstrong-fbi/.

184 Het WADA promoot op zijn website ook het Australische model, waarbij er in sterke mate sprake is van een samenwerking tussen de NADO en handhavingsorganisaties, www.wada-ama.org/en/investigations.

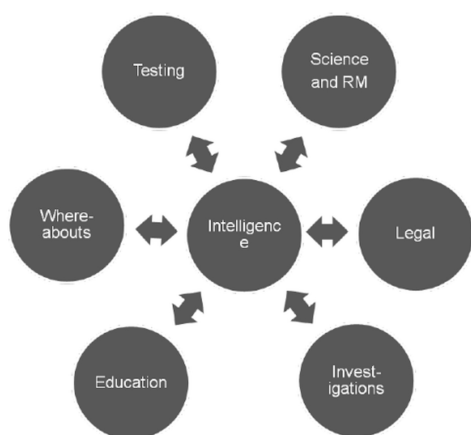
185 www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/WADA_Donati_Report_On_Trafficking_2007.pdf

186 Investigations Guidelines, p. 8.

187 Recommendation Rec (2000) 16 of the Committee of Ministers to member states on common core principles to be introduced into national legislation to combat the traffic in doping agents.

nisaties, ook op internationaal niveau zijn er afspraken gemaakt. Zo is er een samenwerkingsprotocol tussen het WADA en INTERPOL. Daarin valt onder meer te lezen: 'INTERPOL and WADA shall co-operate in activities of common interest in the area of anti-doping within their respective mandates and with due respect for national laws, international law and the Parties' respective rules and regulations. (...) Each party shall inform the other about the progress of work related to activities of common interest.'¹⁸⁸ Dit geschiedt evenwel op een 'need-to-know'-basis.

Figure 1: The central role of intelligence in the new anti-doping model

Bron: Investigations Guidelines

5.4 Dataoverdracht van medisch personeel

Tot slot speelt het vraagstuk naar wat de rol is van artsen en medisch personeel. Deze moeten een dossier overleggen als de sporter een aanvraag wil doen voor een TUE. De vraag is echter of de sportarts, bijvoorbeeld in dienst van een sportorganisatie, die de begeleiding doet van een of meerdere sporters, een geheimhoudingsplicht of een meldplicht heeft in het geval hij informatie heeft die kan wijzen op dopinggebruik. Hierover is in Nederland onenigheid ontstaan tussen de antidopingautoriteit en het NOC*NSF. Terwijl de directeur van de Dopingautoriteit Herman Ram stelde dat artsen hiertoe de verplichting hadden, werd dit ontkend door de chef-arts van NOC*NSF, die op het medisch beroepsgeheim wees. 'Ik denk niet dat het mijn taak is om de Dopingautoriteit te bellen. Ik ben niet de aanklager van onze atleten, in geval ze iets doen wat niet normaal zou zijn. Dit valt onder het medisch beroepsgeheim. Het klinkt een beetje rot, maar ik heb er in zekere zin ook geen belangstelling voor. Waar het mij om gaat is dat ze gezond zijn.'¹⁸⁹ In antwoord op Kamervragen hieromtrent leek minister Schippers het met dit standpunt eens te zijn; zij wees daarbij ook op de doelbindingsclausule in de Wet bescherming persoonsgegevens.¹⁹⁰ Het WADA heeft zich niet expliciet uitgelaten over dit punt.

6 Conclusie

Het is duidelijk dat er veel gegevens worden verzameld over sporters. Enkelen van hen worden daarbij onderworpen aan de verplichting om gegevens op te geven over hun verblijfplaats. Ook is er van enkele atleten een biologisch paspoort vervaardigd. De meeste gegevens die worden verwerkt zijn aan te merken als persoonsgegevens en een substantieel deel daarvan zal bestaan uit gevoelige gegevens. Deze gegevens worden met een flink aantal partijen gedeeld en deze bevinden zich in feite over de hele wereld. De gegevens worden voor lange periodes bewaard en in voorkomende gevallen gedeeld met handhavingsorganisaties, zoals de politie en de douane. De organisaties die toegang hebben tot deze gegevens zijn veelal private organisaties, zoals het WADA, de sportfederaties en de organisatoren van grote sportevenementen. De antidopingregels zijn in feite te zien als interne regels en standaarden van verenigingen, clubs en stichtingen. Dit artikel heeft de feitelijke context gegeven van de antidopingmaatregelen, de betrokken partijen en het raamwerk dat het WADA heeft opgesteld. Het vervolgartikel zal inzoomen op de juridische vraagstukken die hiermee gemoeid zijn, voornamelijk vanuit Europeesrechtelijk perspectief. Ook zal worden stilgestaan bij de in Nederland aanhangige wet. Punten die daar aan de orde zullen komen zijn onder meer:

- Welke legitieme verwerkingsgrondslag kan er in de antidopingcontext worden ingeroepen voor het verwerken van gewone respectievelijk bijzondere persoonsgegevens?
- Welke legitieme grondslag zou er met succes kunnen worden ingeroepen in verband met de doorvoer van persoonsgegevens naar derde landen buiten de EU?
- In hoeverre kunnen de maatregelen in de antidopingcontext als noodzakelijk, proportioneel en subsidiair worden gezien?
- In hoeverre zijn de rechten van de atleten als data-subject gewaarborgd in de antidopingcontext?

¹⁸⁸ Art. 2.1 en 4.1 Investigations Guidelines.

¹⁸⁹ nos.nl/nieuwsuur/artikel/2099190-dopingautoriteit-wil-opheldering-van-noc-nsf-over-bloedtesten.html.

¹⁹⁰ Aanhangsel Handelingen II 2015/16, ah-tk-20152016-2691.